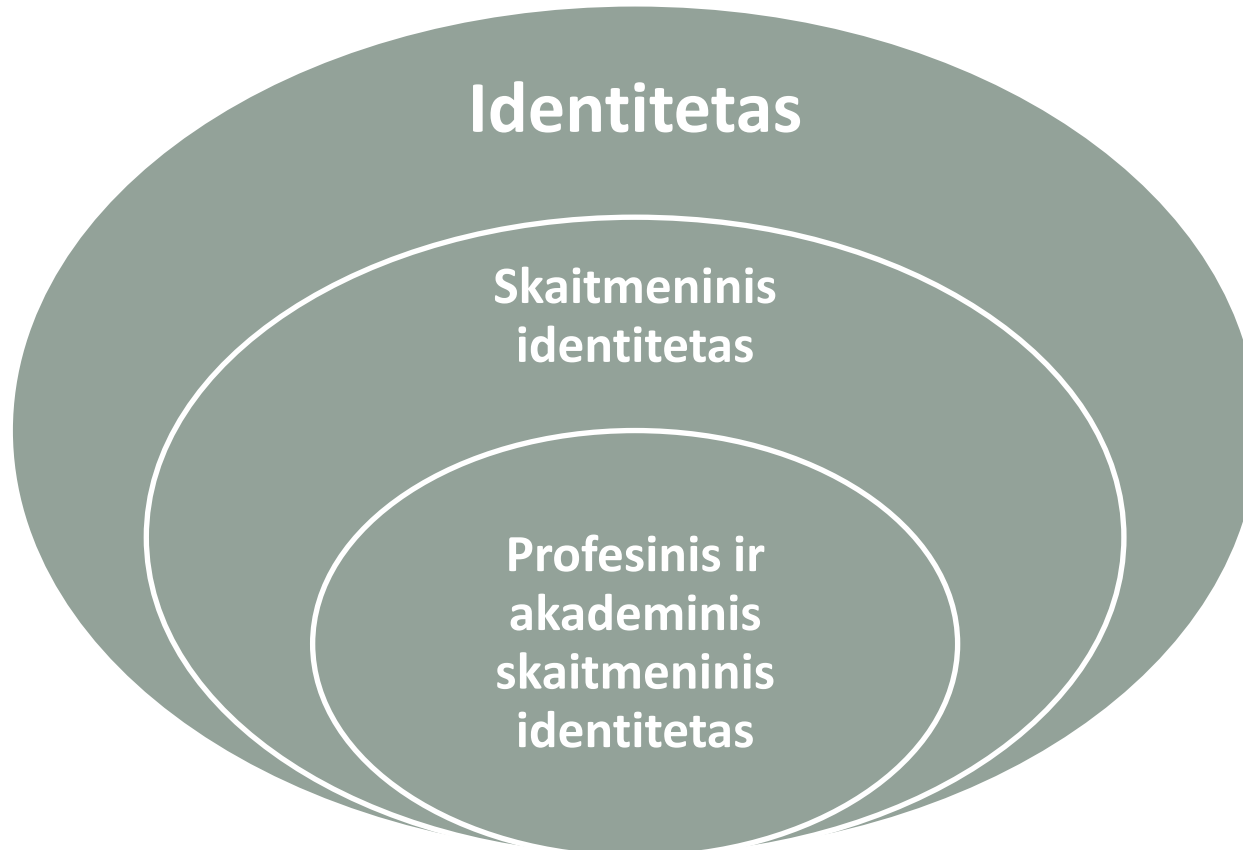

Dr. Lina Šarlauskienė

2016-05-19

Skaitmeninio profesinio ir akademinio identiteto svarba informacijos sklaidai

Mokslininko skaitmeninis identitetas

Kas yra identitetas?

- Identitetas (lotynų k. buvimas) – tapatybė; savybių visuma, pagal kurią atpažįstamas žmogus, organizacija, sritis, reiškinyis ir kt.
- Asmenys gali būti priskiriami arba patys save priskirti tautinėms, profesinėms, socialinėms, partinėms grupėms, identifikuoti save su valstybe, religine bendruomene ir daugybe kitais požymiais sudarytų grupių.
- Identiteto elementai gali būti skirtingos svarbos, priklausomai nuo pasirinkimo ir konteksto.
- Identitetas yra lemiamas socialinių veiksmų, todėl laikui bėgant gali keistis.

Identitetas vartotojiškoje visuomenėje

- Svarbiausias savasties bruožas modernioje visuomenėje yra refleksyvumas, nuolatinis klausinėjimas ir **savasties rekonstrukcija laike**: „Mes nuolat konstruojame ir peržiūrime savo asmenines istorijas ir taip rekonstruojame save“ (Craib 1998).
- Vartotojiškos visuomenės identiteto konstravimo ypatumai **susiję su gyvenimo būdo propagavimu ir pasirinkimu** (Černevičiūtė, 2006).
- Ekonominiu aspektu asmens identitetas yra **vertingas rinkodaros veiksnys**.

Skaitmeninis identitetas

- **Skaitmeninis identitetas** (*digital identity, digital entity*) – skaitmeninė informacija, reprezentuojanti asmenį, grupę, sritį ir kt. Gali būti skirtas asmens formaliai identifikacijai.
- **Virtualus identitetas** (*Internet identity, Internet persona, online identity, virtual identity*) – socialinis interneto vartotojų identitetas, dažniausiai siejamas su socialiniais tinklais. Gali būti anoniminis ar realus.
- Indentitetą siekiama aktyviai konstruoti, o **skaitmeninė reputacija** (*online, web, digital reputation*) susiformuoja iš atsiliepimų ir kt.

Identiteto elementai

- Gali būti asmenį apibūdinanti, kontaktinė, veiklos ir gyvenimo aprašymo, interesų ir kita asmeninė informacija.
- Kita identiteto dalis – socialinė priklausomybė grupėms, t. y. socialinis identitetas (Baier, 2003).

Profesinis identitetas

- Profesinės karjeros formavimui, rezultatų pripažinimui, bendradarbiavimo skatinimui reikalingas **matomumas**.
- Profesinis skaitmeninis identitetas – profesinės ir su ja susijusios veiklos **skaitmeninė sklaida**:
 - gyvenimo aprašymas (CV), rezultatų ar jų pavyzdžių pateikimas;
 - antrosios kartos saityno priemonių naudojimas;
 - saityno naršymo rezultatai.

Akademinis (mokslininko) identitetas

- Mokslinės karjeros formavimui, mokslinių tyrimų finansavimui ir mokslinių rezultatų pripažinimui reikalingas **mokslinis matomumas** (skaitomumas, cituojamumas, bendradarbiavimas).
- Mokslininko skaitmeninis identitetas – mokslinės ir kitos veiklos skaitmeninė sklaida:
 - mokslininko ar institucijos suformuota CV, suregistruoti publikacijų sąrašai;
 - antrosios kartos saityno priemonių naudojimas;
 - mokslometrijos ir altmetrijos rezultatai;
 - saityno naršymo rezultatai.

Lietuvos atvejo analizė

Institucinė skaitmeninė sklaida (1)

- Minimali informacija apie mokslininką (CV + 5 ar 10 svarbiausių publikacijų sąrašas) pateikiama institucijų puslapiuose apie darbuotojus. Ji sunkiai randama ir nepateikiama pirmuose paieškos įrankių puslapiuose.
- Lietuvos institucijų puslapiuose dažniausiai nėra mokslininkų sąrašų arba jie nesusieti su publikacijų duomenų bazėmis.
- Lietuvos mokslininkai visaapimančiai nereprezentuojami nacionaliniu mastu.

Institucinė skaitmeninė sklaida (2)

Keletas mokslininkų duomenų bazių publikuojama, tačiau jose nepateikiama išsami informacija:

- ***Lietuvos mokslo potencialas*** (<http://mokslas.lmt.lt/>) duomenų bazė, kurioje mokslininkai registruoti pagal išduotus mokslo laipsnio diplomus 2003-2008 m. Tik trumpa informacija apie disertacijas.
- ***Lietuvos mokslininkų bei tyrėjų duomenų bazėje*** (<http://lms.lt/mtdb/>) mokslininkai gali prisiregistruoti savarankiškai ir pateikti informaciją apie išsilavinimą, darbo patirtį ir mokslinę veiklą.

Publikacijų sąrašų viešinimas

- Registruotos mokslininkų publikacijos atsispindi:
 - institucinėse publikacijų duomenų bazėse,
 - institucinėse virtualiose bibliotekose,
 - virtualioje bibliotekoje eLABa,
 - *Scholar Google*.

Publikacijų sąrašų vieškinimas

- Publikacijų įrašus iš Lietuvos ir institucinių virtualių bibliotekų galima įkelti į informacijos tvarkymo įrankius (EndNote, RefWorks).
- Institucinėse duomenų bazėse registruojama itin aktuali, mokslininką reprezentuojanti informacija. Tačiau viešai prieigai skirti publikacijų sąrašų sudarymo būdai yra per sudėtingi, nėra galimybės viešai skelbti automatiškai atnaujinamą mokslininko publikacijų sąrašą bei pateikti nekintamą tokio puslapio interneto adresą.

Publikacijų sąrašai Scholar Google

- Geriausias variantas yra vienkartinis publikacijų įrašų sudarymas ir daugkartinis jų panaudojimas įvairiems tikslams.
- Kuriant šiuo metu skaitmeninį mokslininko identitetą, galima pateikti sąsajas į jo registruotų publikacijų sąrašus PDB per *Scholar Google* paviešintą puslapį *My Citations*.

Asmeninė skaitmeninė sklaida

- Asmeninė reprezentacija dažnai išreiškiama antrosios kartos saityno (Web 2.0) priemonėmis:
 - socialiniuose tinkluose,
 - tinklaraščiuose,
 - naudojant socialinių nuorodų dalijimosi įrankius,
 - naudojant informacijos tvarkymo įrankius,
 - teksto ir vaizdo pranešimų svetainėse,
 - naudojant dokumentų rengimo ir bendradarbiavimo įrankius ir kt.

Socialinēs medijos priemonės

Social bookmarking, news and social citation tools

BibSonomy - www.bibsonomy.org
CiteULike - www.citeulike.com
delicious - www.delicious.com
Digg - <http://digg.com/news>
diigo - www.diigo.com
Mendeley - www.mendeley.com
Newsvine - www.newsvine.com
Reddit - www.reddit.com
Zotero - www.zotero.org

Project management, meeting and collaboration tools

Adobe Connect - www.adobe.com
Bamboo - www.bamboosolutions.com
Basecamp - <http://basecamp.com>
BigBlueButton - <http://bigbluebutton.org>
Citrix GotoMeeting - www.gotomeeting.com
DimDim - www.dimdim.com
Elluminate - www.illuminate.com
Huddle - www.huddle.com
Skype - www.skype.com

Audio and Video tools

Flickr - www.flickr.com
Justin tv - www.justin.tv
Livestream - www.livestream.com
Picasa - <http://picasa.google.com>
SmugMug - www.smugmug.com
Ustream - www.ustream.tv
Viddler - www.viddler.com
Vimeo - <http://vimeo.com>
YouTube - www.youtube.com

Blogging and Microblogging tools

Blogger - www.blogger.com
LiveJournal - www.livejournal.com
Google buzz - www.google.com/buzz
Plurk - www.plurk.com
Posterous - www.posterous.com
Tumblr - www.tumblr.com
Twitter - www.twitter.com
Typepad - www.typepad.com
Wordpress - www.wordpress.org
Yammer - www.yammer.com

Social networking services

Academia.edu - www.academia.edu
Facebook - www.facebook.com
Friendfeed - <http://friendfeed.com>
Graduate Junction - www.graduatejunction.net
LinkedIn - www.linkedin.com
MethodSpace - www.methodspace.com
MySpace - www.myspace.com
Nature Network - <http://network.nature.com>
ResearchGate - www.researchgate.net

Virtual worlds

Second Life - <http://secondlife.com>
OpenSim - <http://opensimulator.org>
World of Warcraft - <http://eu.battle.net/wow>

Presentation sharing tools

Scribd - www.scribd.com
SlideShare - www.slideshare.net
Sliderocket - www.sliderocket.com

Research and writing collaboration tools

Dropbox - www.dropbox.com
Google Docs - <http://docs.google.com>
PBworks - <http://pbworks.com>
Wetpaint - www.wetpaint.com
Wikia - www.wikia.com
Wikispaces - www.wikispaces.com
Zoho Office Suite - www.zoho.com

Social media: A guide for researchers: <http://www.rin.ac.uk/our-work/communicating-and-disseminating-research/social-media-guide-researchers>

Web 2.0 akademinėi bendruomenei

Paskirtis	Priemonės	Pavyzdžiai
Informacijos ir naujienų sklaida	Tinklaraščių kūrimo įrankiai	Blogger WordPress Posterous
	Mikrotinklaraščių kūrimo įrankiai	Twitter Tumblr Instagram
Bendravimas, informacijos sklaida, mokslo publikacijų sąrašų viešinimas	Socialiniai tinklai	LinkedIn ResearchGate ResearcherID Graduate Junction MethodSpace Nature Network BiomedExperts
Bendradarbiavimas	Konferencijų rengimo įrankiai	Adobe Connect GoToMeeting Skype
Informacijos rašymas ir publikavimas	Vikio puslapių kūrimo įrankiai	Wikispaces Wetpaint Wikia PBworks Media Wiki
Dokumentų rengimas ir dalinimasis	Dokumentų rengimo ir dalinimosi įrankiai	Google Docs Zoho Dropbox
	Nuotraukų dalinimosi įrankiai	Flick Picasa SmugMug
	Vaizdo įrašų dalinimosi įrankiai	SciVee Youtube Vimeo Viddler
	Pateikčių dalinimosi įrankiai	SlideShare Scribd SlideServe
Informacijos tvarkymas ir dalinimasis	Interneto nuorodų, bibliografinių įrašų ir dokumentų kaupimo, tvarkymo ir dalinimosi įrankiai	Delicious Diigo RefWorks EndNote Mendeley CiteUlike BibSonomy
Naujienų prenumeravimas	Naujienų gavimo priemonės	Google Reader Netvibes iGoogle Bloglines RSS

Profesiniai ir mokslininkų tinklai kaip sklaidos priemonė (1)

- Socialiniai tinklai skirti:
 - profesiniams tikslams (pvz., LinkedIn);
 - atskirų mokslo sričių atstovams (MethodSpace, Nature Network ir kt.);
 - visai mokslininkų bendruomenei (ResearchGate, ResearcherID, Scopus ir kt.).
- Skelbiama informacija apie specialistą, mokslininką, pateikiami publikacijų sąrašai, bendradarbiaujama ir kt.

Profesiniai ir mokslininkų tinklai kaip sklaidos priemonė (2)

- Didžiausia problema mokslininkui pateikti informaciją apie savo publikacijas, nes dažniausiai jas reikia aprašyti rankiniu būdu.
- Socialiniuose tinkluose lyg ir suteikiama galimybė atlikti publikacijų paiešką ar perkelti jas iš vieno tinklo į kitą, tačiau susiduriama su problemomis:
 - informacija apie publikacijas ieškoma tik vienoje ar keliose duomenų bazėse,
 - nerandamos visos publikacijos,
 - publikacijų sąrašas perkeliamas su klaidomis,
 - nesuteikiama galimybė perkelti informacijos iš *Scholar Google* paslaugos *My Citation*,
 - nesuteikiama galimybė importuoti įrašų iš informacijos tvarkymo įrankių ar institucijų publikacijų duomenų bazių.

Mokslininkų identifikacijos sistemos

- Situaciją dėl publikacijų pateikimo galėtų išspręsti mokslininkų identifikavimo sistemos. Mokslininkų identifikacija yra svarbi dėl tinkamo publikacijų priskyrimo jų autoriams.
- Institucinėse publikacijų duomenų bazėse mokslininkams yra suteikiami identifikatoriai, kitur jie suteikiami asmeniškai registruojantis. Pavyzdžiui, prisiregistravus mokslininkų socialiniuose tinkluose *ORCID* ar *ResearcherID*, jų suteiktas identifikatorius yra susiejamas su *Scopus Author ID*.
- Tačiau šie mokslininkų identifikatoriai nėra siejami su kitais socialiniais tinklais, institucinėmis duomenų bazėmis bei *Scholar Google*. Pastaruoju metu egzistuojanti mokslininkų identifikacija neišsprendžia daugkartinio mokslininko gyvenimo aprašymo bei publikacijų sąrašų teikimo.

Web 2.0 įtaka sklaidai

- Antrosios kartos saityno priemonės tiesiogiai ar netiesiogiai turi įtakos skaitmeniniam identitetui.
- Mokslo ar kitos informacijos sklaida tinklaraščiuose, socialiniuose tinkluose, vaizdo ar teksto pranešimuose tiesiogiai skatina domėtis perteikiama informacija, atsiversti aprašomą publikaciją ar sužinoti apie organizuojamą konferenciją.
- Informacijos tvarkymo ar socialinių nuorodų dalijimosi įrankiai parodo, kad asmuo geba naudotis šiuolaikinėmis technologijomis, siekia veiklos efektyvumo bei atvirumo.
- **Antrosios kartos saityno technologijos yra vienas efektyviausių būdų siekiant sąmoningai formuoti skaitmeninį identitetą ir populiarinti veiklos rezultatus.**

Altmetrija

- Socialinių tinklų ir kitų priemonių naudojimas ženkliai padidina mokslinių dokumentų suradimo ir pasirinkimo galimybes, skaitomumo ir citavimo rodiklius.
- Analizuotų antrosios kartos saityno priemonių, mokslinės informacijos duomenų bazių, dokumentų sklaidos galimybių gausa formuoja poreikį **analizuoti mokslinės informacijos ir su ja susijusios vartotojų veiklos aktyvumą bei viešai skelbti šio aktyvumo rezultatus.**
- Antrosios kartos saityno priemonės sudarė sąlygas plėtotis altmetrijos, t. y. alternatyvaus mokslo vertinimo metodams.

Altmetrija

- **Altmetrija** yra alternatyvus mokslinės veiklos vertinimo metodas internete. Altmetrijos rodikliai yra kiekybiniai duomenys, parodantys kiek kartų buvo peržiūrėtas, skaitytas, išsaugotas, cituotas kūrinys ar diskutuota, rekomenduota, pasidalinta, išsaugota bibliografinė nuoroda, parašyta apžvalgų, vikis straipsnių, įkelta vaizdo įrašų, spragtelėta patiktukų (*likes*) ir kt.
- Manoma, kad ateityje mokslininkai turės aktyvų CV („live CV“), kuriame nuolat atsinaujins mokslinių rezultatų vertinimo rodikliai ir tai parodys mokslininko ir jų bendruomenių svarbą (*impact factor*) bei galės būti recenzavimo ir kokybės vertinimo alternatyva (Priem, 2012).

Altmetrijos priemonės

Altmetrics tools and providers

- Mendeley
- Altmetric.com
- PLOS
- Plum Analytics
- Impact Story

ScienceCard

Authors: Articles: Journals: About Sign in with Twitter

Annotating genes and genomes with DNA sequences extracted from biomedical articles
Bianchi M, Gerner B, Wiggins C. *Bioinformatics*. 2012;27(10):1460-1465.
<http://doi.org/10.1093/bio/bat012>

Altmetrics
How often this article has been read, bookmarked, tagged by others

citeulike	MENDELEY	Altmetric
25	1	0

Citations
How often this article has been cited by others

Scopus	Pubmed	Scopus	Crossref
2	0	2	1

Tweeted by 154

On 13 Facebook Pages

Mentioned in 4 Google+ posts

Reddited by 1

Picked up by 5 news outlets

Blogged by 11

Subject of a Research Highlight

41 readers on Mendeley

2 readers on Connotea

20 readers on CiteULike

63k downloads

299 unique downloads on PMC

Click for more details

306

247

239

<http://altmetrics.org/tools/>

Saityno naršymo rezultatų analizė (1)

- Saityno naršymo rezultatai geriausiai atskleidžia skaitmeninio identiteto aktyvaus ir sąmoningo formavimo reikšmę.
- Visa publikuota asmeninė ir dalykinė informacija apie asmenį, jo registracija socialiniuose tinkluose, publikacijos tinklaraščiuose ir kitos interneto platybėse randamos žinios atsiskleidžia atlikus paiešką saityne.

Saityno naršymo rezultatų analizė (2)

- Aktyviai formuojant asmeninį skaitmeninį įvaizdį, reikėtų atlikti saityno analizę ir pakoreguoti juos publikuojant tinkamą informaciją:
 - patariama atskirti asmeninę ir dalykinę informaciją, naudojant skirtingus el. pašto adresus ir identifikavimosi vardus;
 - reikėtų atkreipti dėmesį į institucijos puslapiuose publikuojamą informaciją;
 - Specialistai ir mokslininkai turėtų naudotis profesiniais bei akademiniais socialiniais tinklais, *Scholar Google My Citation* ir kitomis priemonėmis, kurios tiesiogiai parodo asmens priklausomybę profesinei ar mokslinei bendruomenei.

Išvados

- Specialisto ir mokslininko reprezentacija skaitmeninėje erdvėje bei aktyvus skaitmeninio identiteto formavimas svarbus karjerai, veiklos rezultatų sklaidai bei vertinimui ir pripažinimui. Tai itin veiksmingas rinkodaros elementas, kuris nėra tinkamai naudojamas Lietuvos akademinėje bendruomenėje.
- Turėtų būti kuriamas antrosios kartos saityno priemonėmis ir akademinų bibliotekų paslaugomis praturtintas skaitmeninis mokslininko identitetas, kurio formavimui naudotinos šios priemonės: mokslininko gyvenimo aprašymo bei mokslinių publikacijų sąrašų viešinimas, mokslometrijos ir altmetrijos rodiklių pateikimas, socialinių tinklų ir kitų antrosios kartos saityno įrankių naudojimas, saityno duomenų apie mokslininką analizė ir aktyvus viešos informacijos konstravimas.

Išvados (2)

- Akademinės bibliotekos kuria ir atnaujina mokslinių publikacijų duomenų bazines, kurių informacija galėtų būti naudojama perteikiant informaciją šalies bei institucijų svetainėse, mokslininkų socialiniuose tinkluose, *Scholar Google* asmeniniuose mokslininkų puslapiuose.
- Tikėtina, kad laikui bėgant taip pat pagerės sąsajos tarp mokslininkų identifikacijos sistemų, mokslinių duomenų bazių, mokslinės informacijos paieškos sistemų bei socialinių tinklų. Tačiau svarbiausias veiksnys formuojant skaitmeninę mokslinę-informacinę erdvę yra asmeninis specialistų, mokslininkų ir akademinų institucijų iniciatyvumas.

Literatūra

- ABELSON, Hal, et al. Digital identity in cyberspace. *White paper submitted for*, 1998, 6.
- BAIER, Toby; ZIRPINS, Christian; LAMERSDORF, Winfried. Digital identity: How to be someone on the net. In: *Proceedings of the IADIS International Conference of e-Society*. 2003. p. 815-820.
- YAO, Limin; TANG, Jie; LI, Juanzi. A unified approach to researcher profiling. In: *Web Intelligence, IEEE/WIC/ACM International Conference on*. IEEE, 2007. p. 359-366.
- PRIEM, Jason; PIWOWAR, Heather A.; HEMMINGER, Bradley M. Altmetrics in the wild: Using social media to explore scholarly impact. *arXiv preprint arXiv:1203.4745*, 2012.
- ČERNEVIČIŪTĖ, Jūratė. Vartojimas, identitetas ir gyvenimo stilius. *Filosofija. Sociologija*, 2006, 3-4: 20-24.